

OBZORNİK.

Osmi kongres mednarodne unije
odvetnikov.

Dr. Fran Skabernè.

Od 15. do 19. septembra 1957 se je v Parizu vršil VIII. kongres Mednarodne unije odvetnikov, katerega so se kot delegati „Saveza advokatskih komora Kraljevine Jugoslavije“ udeležili gg. dr. Ivo Politeo, predsednik odvetniške zbornice v Zagrebu, Milan Ž. Živadinović, podpredsednik odvetniške zbornice v Beogradu, in dr. Fran Skabernè iz Ljubljane.

Razpravljalo se je samo na plenarnih sejah, in sicer o sledečih referatih:

I. Temeljna načela moderniziranega civilnega pravnega postopka (Dr. Sigfrid Kantor, bivši predsednik dunajske odvetniške zbornice).

Dr. Kantor je že na VII. kongresu, ki se je vršil od 3. do 6. septembra 1956 na Dunaju, predložil obširen referat, ki obsega 22 točk in kateremu se vidi, da referent izhaja iz Kleinove tvorbe, torej iz avstrijskega civilnopravnega postopnika. Zato je ta predmet tudi za nas posebno zanimiv. Lani so obdelali 14 točk. Ker o tem v Sloveniji ni bilo strokovnega poročila, bom najprej navedel na dunajskem kongresu sprejete smernice s pripombo, da imajo te smernice svoje zaporedne številke, ki se ne ujemajo z onimi v referatu.

1.) O vseh civilnih sporih naj sodijo samo redna sodišča, sestavljena iz sodnikov po poklicu.

2.) Sodniki naj se izbirajo med odvetniki, ki so s svojo prakso dokazali sposobnost. V drugi vrsti naj se jemljejo sodniki iz vrst pravnikov, ki so dokazali svoje znanje po natečaju ali po izpitu, opravljenem pred komisijo, v kateri je odvetniški stan zastopan. Na ta ali na drug način naj se zaslišijo baroji o imenovanju sodnikov.

3.) V splošnem naj za vse pravne spore obstajajo samo enotna redna sodišča. Ako se za posebne spore, n. pr. za trgovinske ali za delavske stvari, smatra za potrebno sodelovanje specialistov, ki niso pravniki, naj se pritegnejo, vendar je umestno, da se jim da samo posvetovalen glas.

4.) Sodišče naj se sestoji iz več sodnikov. Samo v enostavnih stvareh manjše važnosti ali v nujnih primerih naj sodijo sodniki poedinci. Na prizivni stopnji pa ne sme biti sodnikov samosodcev.

5.) Odločba, s katero sodišče izjavlja, da ni pristojno za predloženo mu stvar, se ne more pobijati s pravnim sredstvom. Ako je bila tožba vložena pri nepristojnem sodišču, to ne more biti v škodo glede rokov za zastaranje ali radi zamude. (Mišljeno, pa ne izrečeno, je bilo, naj se stvar takoj odstopi pristojnemu sodišču.)

6.) Glede obveznosti zastopanja po odvetniku je Kantor predlagal, naj se odpravi, kjer je še v veljavi, bifurkacija odvetništva v „advokate“ in „avoué“-je. Odvetniki po pravici zahtevajo obveznost zastopstva v vseh pravnih, da se odškodujejo za brezplačno zastopanje siromašnih strank. Izključevanje zastopstva po odvetnikih v delavskopravnih sporih ali pred razsodišči ni opravičeno. Kadar se pripuščajo pooblaščenca kot zastopniki strank, naj bodo to izključno odvetniki, le v izjemnih primerih rodbinski člani.

Sprejeta je bila smernica, da se morajo stranke „zatekati k članom baroja in da mora biti odvetnik edini posrednik med pravosodjem in strankami, katerim pa naj bo mogoče, da same zastopajo svojo stvar ali jo dajo zastopati po sorodniku, kadar gre za spore najmanjše vrednosti.“

7.) Pravdni stroški gredo v breme stranki, ki je podlegla. Zakonodavstva posameznih držav naj odločijo, ali naj se med te stroške šteje tudi honorar zastopnika nasprotne stranke.

(Ta sklep je čudna rezultanta dveh sistemov, ki jih je navedel referent. Po enem se stranki, ki je podlegla, načelno naloži plačilo pravnih stroškov, po drugem pa najprej vsaka stranka sama trpi svoje stroške in potem zahteva povračilo od podlegle stranke iz vidika odškodnine.)

8.) Inozemci naj glede pristopa k sodiščem in pravnega postopka uživajo iste pravice kakor domačini. Ni umestno, da bi se polagala cautio judicatum solvi razen v izrednih primerih, v katerih so ukrepi varnosti zares potrebni. Zato je želeli, naj vse države pristopijo haški konvenciji iz l. 1896.

(Tu bi pripomnil, da je namesto konvencije iz l. 1896 stopila takozvana procesualna konvencija od 17. julija 1905, ki je bila tudi sklenjena v Hagu.)

9.) Siromaška pravica in pravna pomoč naj se uvedeta za siromašne in ta pomoč naj bo tradicionalna častna stvar in dolžnost barojev.

Strogi ukrepi in sankcije naj preprečijo, da se ta dobrota ne bo nepravilno podeljevala takim, ki je niso potrebni.

10.) Vsak poziv, s katerim se uvaja pravda (assignation), in vsaka vloga, s katero se stranke obračajo na sodišče, mora vsebovati dejanske in pravne navedbe in se ne sme omejevati na

zahtevek. Tožena stranka je dolžna odgovoriti v zakonitem roku z enako obrazloženim spisom.

(Iz referata se vidi, da se ta sklep obrača zoper določbo nekaterih civilnopravnih postopnikov, ki dopuščajo vabilo strank pred sodišče brez pripravljalnih spisov (requête) tako, da tožena stranka ne ve, na čem temelji tožnikov zahtevek).

11.) Formalni nedostatki, katerih možnost naj zakonodavstva zmanjšajo na najmanjšo mero, ne morejo preprečiti ali zavreti odločbe o tožbenem zahtevku. Želeti je, da se morejo taki nedostatki z izjemo posebno težkih primerov (zanemarjanje obličnosti, ki ima za posledico substancierno ničnost; — težko kršenje pravic ene od strank; — nedostatki, ki se tičejo določitve ali obsega tožbenega zahtevka) na najhitrejši način v teku pravde popraviti in sicer z učinkom, da veljajo nazaj od dne, ko je bil spis datiran.

12.) Kantor je predlagal, naj se odpravi vročitev sodnih spisov (vabil, pripravljajalnih spisov i. t. d.) po sodnih uradnikih. Vročitve naj se vrše po pošti; ako sta obe stranki zastopani po odvetnikih, naj si odvetniki vročajo vloge neposredno med seboj brez posredovanja sodišč. Zato pa mora biti načelno zagotovljena vročitev na lastne roke strank oziroma odvetnikov ter naj se ne dopušča nadomestna vročitev.

Kongres je sklenil:

„Določbe glede sodnih obličnosti in rokov morajo biti take, da se upoštevajo olajšave in sredstva modernega prometa. Ne da bi se radikalno odpravila vročitev spisov po javnem uradniku, se priporoča uporaba pošte pod pogojem, da so dane vse potrebne garancije.“

Letošnjega kongresa v Parizu se Kantor ni udeležil ter je njegov referat zastopal generalni tajnik Unije, Charles G h e u d e, odvetnik v Bruslju in bivši predsednik Zveze belgijskih odvetnikov, ki je duša strokovnega dela Unije. Njemu sta pač francoski in belgijski postopnik, ki sta skoro popolnoma enaka, bližja; zato se na smernicah o predlogih 14.)—22.) pozna, da je Gheude izhajal od njemu domačega postopnika, ne pa od Kleynove tvorbe. Nekateri Kantorjevi predlogi pa ne merijo na spremembo tega dela, marveč hočejo doseči vsaj to, kar določa avstrijski c p p. (t. j. kar tudi mi že imamo v jugoslovanskem civilnopravnem postopniku).

15.) Pravna sredstva proti sodnim odločbam se vlagajo pri tistem sodišču, ki je izdalo izpodbijano odločbo in ki mora pravno sredstvo po službeni dolžnosti predložiti sodišču, ki je pristojno za rešitev. Vlagatelj pravnega sredstva ga mora tudi vročiti nasprotni stranki.

(Kantor je predlagal, naj se za vsa pravna sredstva uvede enotna označba, naj se potem glasi kakorkoli: priziv, rekurz, oporek, ugovor itd. Priporoča izraz „priziv“. Tudi naj se uvedejo enotni roki za vsa pravdna dejanja in vsa pravdna sredstva, in sicer naj rok traja en mesec. — V sklepu kongresa je za naš postopnik predlog nov, naj nasprotni stranki za njo določeni primerek pravnega sredstva vroči sam vlagatelj. Taka ureditev je že znana pravnikom v Vojvodini in Medjimurju, ker je bila predpisana po ogrskem civilnopravdnem postopniku iz l. 1911).

14.) Kantor opozarja na to, da se pravde ne vodijo samo med strankami, marveč pod okriljem državne pravosodne in izvršilne oblasti. Zato se ne sme vodenje pravnih strankam popolnoma prepustiti. Strankam naj se pač prepušča iniciativa in odločba glede upeljave in nadaljnega vodenja pravde, vendar naj se sodniku da oblast, da pravdo nadzira in tako intervenira, da bo hitro končana. — Zato naj se vsaki stranki dovolita po dva pripravljala spisa. Priprava za pravdo bi potekala tako, da bi na tožbo toženec vložil odgovor, nato bi tožnik repliciral, toženec bi pa dal dupliko. Za vsako teh pravnih dejanj (odgovor na tožbo, repliko in in dupliko) bi veljal rok enega meseca. Po tem pripravljalnem postopku nove stvarne navedbe ne bi bile več dopustne.

Na mojo prošnjo se je pred odhodom v Pariz vršila seja odbora ljubljanske odvetniške zbornice, na kateri sem dobil navodila, kako stališče naj zavzamem na kongresu k posameznim vprašanjem Kantorjevega referata. K tej točki sem se na kongresu izjavil za to, naj roki za pripravljala spise ne bodo zakonski, marveč le sodni roki, ker bi bil obvezen rok enega meseca v marsikateri pravdi predolg. Tudi sem pobijal predlog, naj bi se po vložitvi pripravljalnih spisov, torej med izvajanjem dokazov, ne smele več pripustiti dejanske navedbe in predlagati novi dokazi, saj se pogosto ravno med zaslišanjem prič ali po vpogledu v listine pokaže potreba po novih navedbah.

Kongres je sklenil:

„Sodnik mora ves postopek nadzorovati zlasti zato, da se mu zagotovi hitrost. Dasi strankama prepušča iniciativo in vodenje pravde, mora sodnik vendar imeti zakonsko oblast, da zaustavi vsak poskus strank zavlačevati pravdo. Da se doseže ta uspeh, mora zakon načelno obvezati stranke, da že na začetku pravde in v istem času stavijo vse svoje zahteve, obrambo, dokaze in ugovore. Sodnik je dolžan dovoliti za obrambo, repliko in dupliko kakor tudi za ustne razprave primerne roke ter mora nadzorovati, da se jih stranke točno držijo.“

15.) Ustna razprava je bistveni del sodne razprave. Ustna razprava in govori strank morajo biti svobodni, popolni in javni, iz-

vzemši, kar se tiče javnosti, primere, kadar gre za javni red ali iz razlogov npravnosti.

16.) 17.) in 18.) Kantor predlaga, naj se odvetniki ne omejujejo na vlaganje pripravljalnih spisov, marveč naj p l e d i r a j o, zlasti tudi na prizivni in kasacijski stopnji. Sodnik prve stopnje naj po možnosti vse dokaze osebno in neposredno izvede ter se naj kar najmanj poslužuje odrejenega ali zaprošenega sodnika. Kondemnacija v sodbi (jugement préliminaire, Beweisurteil) naj ne bo odvisna šele od dokaza, ki se naloži v sodbi (n. pr. prisege). Pravno sredstvo naj bo dovoljeno samo proti dokončnim sodbam, ki se izrečejo po izvedbi vseh dokazov. Strankam naj ne bo dovoljeno prisego deferirati in referirati. (Samo še najstarejši generaciji slovenskih pravnikov je taka uredba znana, dočim je bila v področju zagrebškega Apelacijskega sodišča v veljavi po ondotnem civilnopravnem postopniku od 1. januarja 1853 do 31. marca 1933, ko je stopil v veljavo enotni jugoslovanski cpp.) — Dokaznih pravil ne sme biti. Z zakonom naj se samo omeji dokaz s pričami, kadar gre zato, da se dokaz z listinami izpopolni ali izpodnese, ker bi se s pripustitvijo takega dokaza dajala potuha za kršitev pogodb. Zoper listinski dokaz naj se dovoli dokaz s pričami samo tedaj, če velja dokazati, da je listina nepristna ali potvorjena.

Kongres je sklenil pod št. 16) sledečo smernico:

„Sodnik je dolžan osebno predsedovati razpravi. Zaslisevanje prič in strank naj se vrši pred njim samim, pa ne po odrejenem sodniku z izjemo zelo važnih zaprek, n. pr. radi oddaljenosti bivališča.“

Smernica št. 17.) glasi:

„Zakon načelno ne sme ustanoviti omejenih in vnaprej določenih dokazov. Dokaz naj se izvede z vsemi sredstvi razen s pričami in samimi domnevanji, kadar gre zlasti zato, da se dokazuje mimo ali nasprotno vsebini listin, ki imajo obvezno moč med strankami.“

Pod števil. 18.) je pa kongres sklenil, da je „pravno sredstvo dovoljeno samo proti končnim sodbam. Prizivna instanca razpravlja ponovno o vseh spornih točkah. (Tous les éléments du litige sont remis en question devant la juridiction d'appel).“

19.) V zapisnik se sprejmejo ne samo izpovedbe prič in strank, marveč tudi izjave in govori zastopnikov strank. Ta zapisnik mora biti vestna reprodukcija podanih izjav. Priporoča se, da se njih vpisovanje v zapisnik izvrši z vsemi sredstvi, ki jih stavlja na razpologo moderna tehnika.

(Kantor zahteva vpisovanje vseh izvajanj strank, tudi p r a v n i h).

20.) V nekaterih državah je tudi posvetovanje sodnikov javno. Če bi se to zdelo neumestno, pa imajo po Kantorju stranke vsaj pravico izvedeti, kakšnega mnenja je bila manjšina sodnikov v senatu. Stranka, ki podleže, se bo v prizivu opirala na manjšinsko mnenje, zmagujoča stranka pa dobi priložnost, da pobija manjšinsko mnenje.

Jaz sem se izrekel zato, da se manjšinsko mnenje v sodbi na obziren način omeni. Ni izključeno, da se bodo sodniki bali svobodno izreči svoje mišljenje. V malih mestih, v katerih ljudje poznajo sodnike po njihovih sposobnostih, ali strasteh in posebnostih, se kaj hitro ugane, kdo je glasoval proti večini. Iz tega se lahko razvije zamera, in če se vmeša politika, morebiti tudi preganjanje sodnika. — Če se uvede ta novost, naj se pa navedba manjšinskega mnenja ne omejuje na pravno naziranje, marveč naj se raztegne tudi na oceno dokazov in dejanskega stanja.

Kongres je pa stvar zasukal v popolnoma drugo smer; namesto pravice strank po taki zahtevi, se je odločil za to, „da imajo sodniki, katerih mnenje je večina v kolegiju sodnikov odklonila, pravico zahtevati, da se njihovo mnenje z obrazložitvijo sprejme v dotično sodno odločbo ali da se ji priloži.“

21.) Zamudne sodbe naj se čim hitreje izdajajo in, kolikor ni večjih težav, izpišejo na enotnem, že vnaprej pripravljenem obrazcu. O oporeku proti takim sodbam se more razpravljati samo, če zamudna stranka opraviči izostanek z utemeljenim in veljavnim razlogom.

22.) Kantor je odprl važno vprašanje, ali naj bosta v civilno-pravdnem postopku tako kakor v kazenskem samo dve instanci. Ako pade odločba v tem smislu, naj bo apelacijsko sodišče druga in zadnja stopnja. V tem primeru mora biti dovoljen popolni priziv tako, da se more na drugi stopnji dokazovanje ponoviti ali izpopolniti. Novote bi bile na drugi stopnji nedopustne.

Ako naj pa bodo tri stopnje, se mora popolni priziv, ki omogoča ponovitev dokaznega postopka, omejiti na prizivno instanco. Da, možna je celo taka ureditev, da se mora dokazovanje na prizivni stopnji ponoviti, kolikor so stranke izpodbijale uspeh dokazovanja. Če n. pr. ena obeh strank izpodbija oceno izpovedbe priče ali mnenje zvedenca, bi apelacijsko sodišče moralo vnovič zaslišati pričo ali odrediti, da se ponovno izvede dokaz z izvedenci eventualno tako, da se pritegne še en izvedenec. Na kasacijski stopnji naj se smejo sodbe izpodbijati samo zaradi ničnosti in nepravilne pravne ocene. Ničnosti naj bodo samo taki nedostatki, ki so preprečili, da se pravdno gradivo ni do popolnosti zbralo.

Ta točka je povzročila najživahnejšo razpravo in so vstali zlasti kongresisti iz romanskih dežel, češ kaj treba uvajati tretjo instanco, saj sta tudi v takih državah, kjer imajo kasacijo, samo dve instanci?

To je res glede postopnikov v romanskih državah. Naj to pojasnimo po francoskem pravnem postopniku in sozveznih zakonih.

Ako se je s o d b a (jugement) prvostopnega sodišča izpodbija in je apelacijsko sodišče izdalo svojo o d l o č b o (arrêt), je konec rednega postopka in s o d b a p o s t a n e i z v r š l j i v a .

Dovoljena je pa p r i t o ž b a na kasacijsko sodišče (p o u r v o i e n c a s s a t i o n), ki nima suspenzivnega učinka, pa tudi ne devolutivnega. Zakaj kasacijsko sodišče ali zavrne „pourvoi“ in potrdi odločbo apelacijskega sodišča — (odločba kas. sodišča se tudi imenuje „arrêt“) — ali pa jo kasira; nikdar pa je ne spremeni. Kadar kasira, kasacijsko sodišče določi d r u g o sodišče iste vrste in iste stopnje kakor je bilo ono, čigar „arrêt“ je bil kasiran, ki naj se s stvarjo peča povsem iznova in razsodi. „Pourvoi“ torej tudi nima retraktativnega učinka, ker o pravni stvari, o kateri je bila drugostopna odločba kasirana, ne sodi več sodišče n. pr. kako apelacijsko sodišče, ki je izdalo to odločbo, marveč neko drugo apelacijsko sodišče, ki ga določi kasacija.

Sedaj sta možna dva primera: novo apelacijsko sodišče odloči tako, kakor ustreza mnenju kasacijskega sodišča, tedaj bo kasacijsko sodišče zavrnilo morebiti zopet vloženi „pourvoi“, ali pa drugopozvano apel. sodišče odloči nasprotno mnenju kasacije. Ako se v takem primeru vloži „pourvoi“, se skliče svečana seja (Audience solennelle) vseh zbornic kasacijskega sodišča. To ima tri zbornice: 1) Chambre civile des requêtes (zbornica za pregled spisov); 2) Chambre civile; 3) Chambre criminelle. Vsaka zbornica mora biti na svečani seji zastopana najmanj po 11 sodnikov (conseillers), tako da jih je najmanj 33 poleg predsednika. Rešitev kasacije se v tem primeru imenuje „arrêt toutes chambres réunies“ (odločba združenih zbornic). Ako tako sestavljeno sodišče kasira „arrêt“ drugopozvanega apelacijskega sodišča, določi tretje apelacijsko sodišče, ki bo sodilo; to pa je sedaj v e z a n o na mnenje kasacije.

„Pourvoi“ je dovoljen, če je bil kršen zakon, če sodišče ni bilo pristojno, zaradi ničnosti in če so o isti stvari različna sodišča izrekla različne sodbe. — Kakor vidimo po tem sistemu zares ni treh rednih instanc.

Kongres je sklenil:

„Želeti je, naj bosta samo dve instanci. Kadar zakon predvideva tudi tretjo stopnjo (kasacijo), mora njena sodba, če razveljavi ali kasira, spor dokončno rešiti v stvari sami izvzemši

primere, v katerih taka rešitev ni mogoča. (Kadar pomanjkljivo razpravno gradivo ne bi dopustilo take rešitve. — Op. por.)“

23.) Razen pravega rednega priziva mora biti tudi možnost revizije vsake pravomočne sodbe, kadar gre za zмотo sodišča, ki nastane n. pr. iz predložitve listine, glede katere se je kasneje dokazalo, da je kriva, ali iz pričanja, ki je s kazensko sodbo spoznano kot lažno, ali radi odločilnih listin, ki so bile prevarno zadržane ali pa odkrite šele po razpravi in radi drugih analognih primerov.

(Kantor ni uporabil izraza „revizija“, ki bi utegnila motiti, ker francoska sodna terminologija ne pozna izraza „révision“, marveč govori o tem, da „morajo biti dane izvanredne možnosti za razveljavitev pravomočnih sodb.“ Vse to že imamo v našem cpp. v oblikah tožbe ničnosti in zaradi obnove postopanja).

24.) Referat se peča z razsodišči in izvaja, da zakon lahko določa, da razsodniki niso vezani na zakone in da sodijo po svobodnem prepričanju, samo da razsodi ne smejo kršiti dobrih šeg in javnega reda. Lahko se pa tudi določi, da so razsodišča pri izrekanju sodb absolutno vezana na pozitivne zakone ter morajo izrek utemeljiti.

V prvem primeru naj se smejo razsodi izpodbijati pred rednimi državnimi sodišči samo, če se kršijo predpisi o postopku. V drugem primeru pa je možnost izpodbijanja po pravilih, ki veljajo za priziv, samo posebi umevna. S stališča strank se pa mora dati prednost absolutni vezanosti razsodišč na zakone ter dopustiti neomejeni in popolni priziv na eno redno državno sodišče. Tudi v državah, kjer je uveden triinstančni sistem, naj bo dovoljena apelacija samo na eno redno sodišče. „Vedno pa naj ima stranka možnost, da razsod preizkusi državno sodišče, ki je edino poklicano čuvati nad pravnim redom.“

Kongres je sklenil: „Spori v izključno zasebnih interesih se morejo podvreči razsodišču. Razsodniki morejo biti od strank pooblašteni, da rešijo spor brezprizivno kot prijateljski poravnalci, dolžni so pa držati se v postopku in razsodu zakonov, ki zadevajo javni red. V primeru kršitve takih predpisov je odprta redna pravdna pot.“

25.) Pravosodje mora biti čim manjše gmotno breme. Naj se ukrene, da se pravdne stranke s fiskalnimi odredbami ne odvrtaajo od poti k rednim sodiščem. Sodne takse naj plača izključno le podlegla stranka. Fiskus ne sme ničesar izterjevati od stranke, ki je zmagala, ker mora ta brezplačno dobiti svojo pravico. — Sodne takse naj se pobirajo samo enkrat in sicer potem, ko je pravda končana in sodba izrečena. Izjema naj velja za države, v katerih tak sistem še ne obstoji in v katerih naj se pobira na začetku pravde zmerna taksa.

II. Civilnopravna sposobnost omožene ženske (Joseph Séjourné, bâtonnier baroja v Orleansu) je naslov pesniško navdahnjenega referata, ki se toplo zavzema za boljši pravni položaj žene, posebno pa soproge in matere. Bivališče naj soproga sporazumno določi, če to ni mogoče, ga odredi soprog, žena naj pa ima pravico pritožbe na sodišče. Mož naj nima pravice do inkvizitornega nadzorovanja ženine korespondence in ji ne sme prepovedovati poslovnih ali družabnih zvez. Vzgoja otrok je skupna naloga zakoncev. Žena ima lastno pravico za vsakdanje izdatke; fikcija molče danega mandata s strani moža je nevzdržna itd.

Iz tega referata je Gheude končno sestavil resolucijo, ki izraža mnenje kongresa, „da je v naši moderni družbi civilnopravna nesposobnost omožene ženske anahronizem in da mora zakonodavstvo, ne da bi žrtvovalo pri tem edinstvo in skupno dobro rodbine, ženi, soprogi in materi dati sposobnost, do katere ima ona pravico.“

III. Skupna vloga barojev vseh držav brez ozira na njihovo notranjo ureditev (Dr. Ivo Politeo, predsednik odvetniške zbornice v Zagrebu).

Avtarkične težnje v gospodarstvu se prenašajo tudi na področje duha in misli. Narodi si prizadevajo ustvariti svojo kulturo, svojo filozofijo, svoje nazore o svetu in življenju, svoj družabni red in državno ureditev in dosledno temu tudi svoje pravo. Odvetnike zanima zlasti nacionalizacija prava, ki potiska prejšnje težnje za internacionalizacijo in zenačevanjem. Pretiravanje tega prizadevanja ima zelo težke posledice, zlasti na področju kazenskega prava. Dočim nam je bilo preje sveto načelo „nullum crimen, nulla poena sine lege“, ga opuščajo v kazenskih zakonih Rusije, Nemčije in deloma tudi Italije in namesto tega sprejemajo novo pravilo: „nullum crimen sine poena“. Politeo pravi, da je važnost činjenice o zenačenju meničnega prava mnogo manjša kakor pa to, da smo se razšli glede navedenega načela na polju kazenskega prava.

Nacionalizacija prava je gotovo utemeljena, ne sme pa iti preko mere. Pojem kulture sploh ne bi mogel obstajati, ako ne bi bilo idej, ki so skupne vsem kulturnim narodom ali ki skupno nastanejo.

Odvetnikom je dana naloga, da te skupne ideje najdejo in da se prizadevajo za njih sprejem v nacionalno zakonodavstvo, s čimer bi zakonodavstvo napredovalo in bi se po drugi strani narodi med seboj zblížali.

Referent se za enkrat omejuje na to, da se med idejami, ki naj jih vsa zakonodavstva sprejmejo, zavzema najprej za tiste,

ki se tičejo neposredno odvetnikov in izvrševanja njihove naloge. Minimum njegovih predlogov in zahtev, ki jih posamezno jedrnato razloži, se izraža v resoluciji, ki jo je kongres sprejel po njegovem referatu:

„Mednarodna Unija odvetnikov priporoča svojim članom, naj se prizadevajo, da bodo zakoni njihovih držav vsebovali oziroma sprejeli z vsemi posledicami sledeča načela:

1.) Nezavisnosti sodnikov in odvetnikov; 2.) odvetniške imunitete; 3.) utemeljitve vsake kazni samo na zakonu; 4.) brezizjemne možnosti izpodbijanja vsake sodbe s prizivanjem na višjo instanco; 5.) neomejene pravice zastopanja odvetnikov pred vsemi sodišči brez razlike.“

IV. — Vloga barojev pri vzpostavljanju narodne in mednarodne harmonije (Dr. Štefan Czigler, Budimpešta) je naslov referatu, ki izraža željo, naj odvetniki z nepristranostjo, ki sledi iz samega njihovega pravniškega poklica, poskušajo sodelovati pri izločevanju sporov med ljudmi in državami. Kongres prosi vse odvetnike Unije, da se prizadevajo te nazore razširjati v svojih državah s prikladnimi sredstvi (anketami, predavanji, tiskom itd.) ter vzpostaviti v vseh državah kakor tudi na mednarodnem področju harmonijo duhov, ki je danes žal skaljena.

V. — Fernand Loesch iz Luxembourgja je referiral o „pravni pomoči (siromaški pravici) v posameznih državah“. Ker pa ni imel podatkov iz vseh držav, se o njegovem referatu, ki ni izšel v tisku, še ni razpravljalo; kongres ga je naprosil, naj izpolni referat za kongres v letu 1938. K temu predmetu je predložil dr. Eduard Leicht iz Reichenberga na Češkem v zelo rezkem tonu pisan referat o siromaški pravici na Češkem, ki pa ni našel prijaznega sprejema pri predsedništvu kongresa. — Pričakovati je, da bo drugo leto sprejeta resolucija, ki se bo izrekla za vzdržanje te dobrote in za omejitev podeljevanja siromaške pravice.

VI. — Mednarodne konvencije o pravni pomoči: a) v civilnih, b) v kazenskih stvareh (Dr. Fran Skabernè, Ljubljana).

Ta predmet sem izbral zlasti zato, ker ima naša država samo s štirimi državami (Avstrijo, Bolgarijo, Češkoslovaško in Italijo) s konvencijami zajamčeno medsebojnost za izvršbo civilnosodnih odločb in nekaterih drugih izvršilnih naslovov. Odvetniki najbolj občutijo potrebo takih konvencij, kadar zahtevajo, da se pravdna dejanja ali izvršbe izvedejo v inozemstvu. — Porabil sem to priliko, da opozorim svet na okolnost, da bo s 1. januarjem odnosno s 1. aprilom 1938 zenačeni jugoslovanski izvršilni postopnik po vsej Jugoslaviji v veljavi, in da vsebuje določbe o izvršbi inozemskih sodnih odločb brez okornega delibacijskega

postopka. Priporočil sem, naj se s konvencijo uvede obveznost zastopanja po odvetniku, kadar gre za izvršbo na podstavi inozemskega izvršilnega naslova in naj se občevanje v pravno-pomočnih stvareh ne vrši več po diplomatski poti, marveč od sodišča do sodišča iz ene v drugo državo. — Glede pravne pomoči na kazenskem področju sem uporabil določila, ki se že nahajajo v nekaterih konvencijah, sklenjenih med kraljevino Jugoslavijo in drugimi državami (n. pr. s Poljsko republiko, od 4. maja 1923, Služb. Nov. 302/XCIX, Uradni list 29/45/353) ter tudi predvidel možnost, da se v zvezi z atentatsko klavzulo določi pojem političnega delikta.

Kongres je sprejel sledeči moj predlog:

„Kongres se obrača na Zvezo narodov in na vlade vseh držav brez ozira na to, ali so članice te mednarodne institucije ali ne, naj premotrijo potrebo:

1.) da se izpopolni kolektivna konvencija, sklenjena v Haagu dne 17. julija 1905, ki za področje mednarodnega zasebnega prava in civilnega postopka urejuje razmere med Francijo, Nemčijo, Avstro-Ogrsko, Belgijo, Dansko, Španijo, Italijo, Luxembourgom, Norveško, Holandijo, Portugalsko, Romunijo, Rusijo, Švedijo in Švico — s predpisi o zapuščinah, pozakonjenju otrok, varuštvu in skrbstvu, proglašenju mrtvim, priobčevanju listin, stečaju in drugih predmetih, ki jih bodo države pogodbenice smatrale za potrebne;

2.) da sklenejo kolektivno konvencijo o izvršbi sodnih odločb in notarskih listin na podlagi načrta, ki je bil izdelan na 5. in 6. konferenci za mednarodno pravo v Haagu l. 1925. in 1928. in ki naj ga izpopolnijo s praktičnimi in modernimi predpisi;

3.) da sklenejo kolektivno konvencijo o izročitvi zločincev in dajanju pravne pomoči sodišč in upravnih oblastev na področju kazenskega prava.*

VII. — Žalostno razdejanje in uničevanje umetniških spomenikov, muzejev, cerkva, palač, gradov itd. v Španiji je dalo povod, da je generalni tajnik Unije Louis Sarran (Pariz) podal referat o „Mednarodni zaščiti spomenikov in umetniških del“.

Po njegovem predlogu bo kongres prosil Zvezo narodov in vlade vseh držav, naj sklenejo v najkrajšem času mednarodni sporazum, ki bi podelil privilegij eksteritorialnosti muzejem in javnim stavbam, v katerih se nahajajo umetniška dela.

Kongres nadalje prosi Zvezo narodov, vlade vseh držav in zlasti obe vojskujoči se stranki v Španiji, da sklenejo sporazum, ki bi priznal eksteritorialnost muzejem in javnim stavbam z

* Ta referat bomo v celoti priobčili v prihodnji številki. Op. ur.

umetniškimi deli ali da vsaj z varnostnimi ukrepi omogočijo evakuacijo umetniških del, ki se nahajajo na španskih tleh.

VIII. — Vprav v času, ko je zasedal kongres, so pariški dnevniki priobčili vest iz vladnih krogov, da komisija pravnikov proučuje vprašanje ureditve pravnih razmer tujcev, ki se nahajajo v Franciji v pridobitne namene, in o nadzorstvu nad takimi tujci, ki niso vredni gostoljubnosti francoske države in ki jo zlorabljujejo za sovražne spletke proti državi ali proti režimu. V zvezi s tem se je mnogo pisalo o izgonu tujcev, kar je dalo povoda zato, da je Louis Sarran, ki je bil o tem predmetu referent tudi že na prejšnjih kongresih, sporazumno z upravnim svetom Unije na kongresu poročal pod naslovom „o izgonu tujcev“ in je bila sprejeta sledeča resolucija:

„Mednarodna Unija odvetnikov izraža željo, naj vlade po svoji uvidevnosti določijo za izgon tujcev tak postopek, ki bo varoval pravico obrambe in zajamčil vpogled v spise, ki se tičejo tujca. Določa naj tudi, da se tujci po preteku roka, ki ga bo odredila vsaka država in ki naj bo čim krajši, smejo zavrtniti samo po postopku ustanovljenem za izgon.“

Na dnevnem redu je bil tudi v tisku obširen referat „Nacrtno gospodarstvo in zasebno pravo“ (L' économie dirigée et le droit privé), ki ga je sestavil dr. Ladislav Sziget ml., odvetnik v Budimpešti. Ta referat so preložili na prihodnje leto.

Francoski odvetniki so nas sprejeli s sijajno gostoljubnostjo in je bilo dosti zabave in reprezentančnih prireditev. Bili smo gostje v operi; priredili so sprejem pri predsedniku pariške občine v Hôtel de Ville in v razstavi, kjer smo bili gostje ministra trgovine in generalnega komisarja za razstavo. Sami so nam dali slovesen banket in na izletu v daljno pariško okolico — Ile de France — obed v gozdu okoli gradu Fontainebleau. Nepozabna nam pa ostaneta dva doživljaja: obisk v prostorih pariškega baroja in sprejem pri predsedniku republike g. Albertu Lebrunu v poletni rezidenci na gradu Rambouillet.

Barô ima svoje prostore v dvonadstropnem traktu justične palače prav blizu razkošne razpravne dvorane kasacije, v kateri se je vršil kongres. Velika posvetovalnica baroja je okrašena z gobelini in portreti glasovitih odvetnikov v olju, bronu in marmorju. Soba bâtonnierja (predsednika) je muzej v malem. Pohištvo, gobelini, slike — same umetnine. Na steni visi tudi slika papeža Klementa VI., ki je bil odvetnik v Parizu. Velika dvorana s knjižnico služi odvetnikom in pripravnikom (stagiaire) za štu-

dije. V drugem nadstropju je pa glavna knjižnica, prav tako dolga in široka kakor v prvem nadstropju, samo še mnogo višja. Na levi ozki strani je vzdana bronasta plošča z imeni odvetnikov, ki so med svetovno vojno padli za domovino: od 1275 članov pariškega baroja, ki so bili vpoklicani pod orožje, jih je 250 našlo smrt na bojnih poljanah. Na nasprotni strani je pa plošča, ki časti spomin Raymonda Poincareja, predsednika republike, ki je bil tudi kot odvetnik slaven mož. — Okoli dvorane je v manjših sobah nameščen muzej baroja, ki hrani predmete, poklonjene od dedičev, sorodnikov in prijateljev znamenitih odvetnikov. Posebno zanimivi so spisi iz odvetniških pisarn, n. pr. koncepti obrambnih govorov, ki jih je imel v procesih radi afere Dreyfus glavni zagovornik Labori. — Tako opremljeni prostori s tolikimi spomini na slavno preteklost morajo v mladih odvetnikih vzbujati ponos na stan in jih bodriti, da skrbe za njegov in svoj ugled.

Ne smemo prezreti, da tudi gotove druge zunanosti prispevajo k sijajnosti službenega ali stanovskega položaja, ter s tem povzdignejo ugled stanu. Kakor se v obredih službe božje prispodablajo simboli, kakor so nam narodne in državne zastave svete, ker predstavljajo narod ali državo, tako tudi pravosodje ne more biti brez simbolov. Poleg boginje Themide, ki jo predstavljajo z zavezanimi očmi, tehtnico in mečem, služi povzdigovanju sodstva svečana halja sodnikov in odvetnikov. To sem izkusil na razpravah v Milanu, Parizu in v Ženovi, kjer so sodniki, državni tožilci in odvetniki v talarjih, pisarniški uradniki in sluge pa v službenih krojih. Zato bi bilo želeti, da naši odvetniki uvedejo in nosijo „haljo“, kakor je predpisana v § 117 zakona o odvetnikih, in da se to naroči tudi sodnikom v smislu § 79 zakona o ureditvi sodišč, seveda bi sodnikom zaradi pičlih dohodkov haljo morala dobaviti država!

18. septembra 1957 so se kongresisti peljali v treh avtobusih na izlet v Parc des Sceaux, znameniti grad Fontainebleau in od tod v grad Rambouillet, kjer sta jih sprejela predsednik g. Lebrun in soproga. Kdor ni bil navzoč, si ne more predstavljati, kako priprost in očarljivo prijazen je predsednik. Povedal nam je zgodovino gradu, spremljal nas je po vseh prostorih in nas pogostil ob okusnem bufetu s penečim šampanjcem, ter imel za vsakega neprisiljeno ljubeznjivo besedo. Končno nas je peljal še v park ter ob slovesu zopet vsakomur stisnil roko. — S tem sprejemom je bil lepo zaključen letošnji kongres.

IX. Kongres se bo vršil v septembru 1958 v Budimpešti; predsedoval mu bo Poljak dr. Stanislaw Rowinski, odvetnik iz Krakova in podpredsednik Zveze poljskih barojev.